

معاونت حمایت و سلامت خانواده

بررسی فاکتور فقر و محرومیت در جامعه راهکارهای مبارزه و پیشگیری از محرومیت پیشنهادات اجرایی

اداره کل دفتر مدیریت بحران و مناطق محروم

تهیه و تنظیم: علیرضا برنگی

کارشناس هماهنگی و نظارت

اردیبهشت 1389

فهرست

صفحه	عنوان
1.....	مقدمه
3	تعاریف و انواع فقر و محرومیت
4.....	بررسی اهداف در زمینه محرومیت زدایی
5.....	مبانی نظری فقر و محرومیت از دیدگاه اسلام
9	بررسی عوامل موثر در فقر و محرومیت
10	نظریه مارکس وبر - شاخص های اصلی نابرابریهای اجتماعی
11	راهکارهای فقر زدایی و رفع مشکل محرومیت
13	سه قالب مددکاری در کشور انگلستان
15.....	ابزار کار مددکار
16	نظر جامعه شناسان
17	توسعه در کشور آلمان
20	مقابله با فقر و نابرابری اجتماعی در قاره آمریکا
24	مراحل رفع محرومیت و شاخص ها
28	رئوس برنامه ها و فعالیتها در مناطق محروم
31.....	تقسیم امداد استانهای کشور
32.....	پیشنهادات اجرایی

بسم الله الرحمن الرحيم

{ويطعمون الطعام علي حبه مسكينا و يتيما و اسيرا} (سوره دهر آيه ٨)

((ویر دوستی خداوند به فقیر و اسیر و طفل یتیم طعام می دهند.))

مقدمه:

فقر و محرومیت یا نابرابری مفهوم نسبی است و با گرسنگی تفاوت دارد در لغت به معنی تهیدست

وبی چیز می باشد.

فقر را می توان از روی علاماتی مثل در آمد کم ، تعلیم و تربیت ناقص -افراد غیر ماهر- زندگی در

خانه های نامناسب ، تعداد جمعیت زیاد- از هم گسیختگی خانواده و ... شناخت. درست در پایین ترین

نظام طبقاتی تعداد زیادی از مردم در شرایط نابرابری و فقر زندگی می کنند. بسیاری از آنان حتی رژیم

غذایی مناسبی ندارند شرایط بهداشتی مناسب ندارند امید به زندگی در اکثریت جمعیت پایین است.

در واقع فقر و محرومیت یک پدیده اقتصادی است ولیکن مفاهیم گسترده ای در دامنه ی فقر می

تواند قرار داشته باشد از جمله فقر فرهنگی - فقر آموزشی - فقر بهداشتی - فقر امنیتی - فقر اقتصادی

و...

جامعه هدف ما در این مقوله شامل همه این موارد می باشد لذا در مناطق محروم به دنبال فقر اقتصادی سایر مسائل هم خواهد بود که باید اندیشید و تلاش کرد تا در رفع محرومیت به معنای واقعی و همه جانبه بتوان مثمر ثمر بود و در کوتاهترین زمان داده شده به مدینه فاضله ای دست پیدا کنیم. هدف ما از این بررسی ارائه راهکار و پیشنهاد در خصوص مسئله مهم فقر زدایی در مناطق محروم کشور است تا شاید راهگشا باشیم و در مسیر پیشرفت جامعه بسوی اهداف متعالی گامی بر داشته باشیم.

علیرضا برنگی

کارشناس هماهنگی و نظارت

تعاریف:

فقر: عدم دسترسی به یک سری امکانات ضروری زندگی

انواع فقر و محرومیت

1- **فقر مطلق**: عدم تامین احتیاجات اولیه

الف) فقر دستی جمعی = منطقه کویری

ب) فقر دورانی = در محدوده زمانی خاص فقیر است

ج) فقر فردی = بعثت کهولت سن و بیماری دچار فقر میشود

2- **فقر نسبی**: در مقایسه سطوح زندگی انسانها با یکدیگر نمایان می شود.

بررسی اهداف در زمینه محرومت زدایی:

1 - **اهداف کوتاه مدت:** شامل طراحی برنامه هایی که سبب دست یابی به امکانات اولیه رفاهی و

رفع نیازهای ضروری اولیه می باشد (تغذیه ، بهداشت و...)

2 - **اهداف میان مدت:** شامل برنامه هایی در خصوص ایجاد امکانات ارتباطی مناسب جهت رشد و

شکوفایی استعداد ها در این مناطق و در نهایت دوری از محرومیت (مثل راه - آب - برق -

تاسیس مراکز علمی معتبر - صدا و سیما و ...

3- **اهداف بلند مدت:** طراحی شالوده اساسی و زیر بناهای اصلی جهت بالابردن سطح فرهنگی و

اقتصادی جامعه متناسب با استانداردهای جهانی

مبانی نظری فقر و محرومیت از دیدگاه اسلام

اسلام پیرامون اهمیت کار و کوشش- و ارزش کار و موقعیت کارگر- نکوهش بیکاری و بیکاران- و دعوت به تامین غذای عمومی- و انفاق در راه خدا- و بازداری گدایان از گدایی- و تامین مسکن آوارگان و پوشاک بر برهنگان و حمایت از مستمندان و سالمندان- و خانواده های مصیبت زده- و شهدا و دهها موضوع دیگر که همگی شاخه های مساله (تامین نیازهای اجتماعی) می باشند قوانین و مقرراتی را وضع نموده و از این طریق- خواسته است به استضعاف و ناتوانایی این گروهها- خاتمه بخشد و یا از شدت و تندی آنها بکاهد.

کار و کوشش از نظر اسلام

انسان هماهنگ با همه موجودات جهان هستی که در جنبش و حرکت و فعالیتند- باید به حرکت و تلاش و فعالیت پردازد- و از سستی و تنبلی و تن پروری که موجب پوسیدگی و هدر رفتن نیروهای انسانی- خودداری ورزد.

البته کار و کوشش و فعالیت- وقتی با رهبری نیروی ایمان صورت بگیرد- در جهت

امیر مومنان علی (ع) فرمودند

بهترین برنامه روزانه هر کس این است که هر روز صبح برای طلب روزی حلال حرکت نماید و در جهت رفع نیاز امور خانواده خود تلاش و کوشش نماید آنگاه فرمود: تلاش در طلب روزی حلال همانند جهاد در راه خداست.

انفاق در راه خدا

در جهان آفرینش هر موجودی بخشی از دارایی خود را در اختیار موجود دیگر می‌گذارد -مثلا خورشید هر روز میلیون ها تن انرژی و حرارت به جهان گیاه و جانداران پخش می‌کند- زمین مواد قندی خود را از طریق ریشه های درخت تبدیل به میوه های شیرین کرده و فرزندان آدم را تغذیه می‌نماید.

چه بهتر بشر از این اصل آفرینش درس فرا گیرد و تا آنجا که می‌تواند بخشی از مال و ثروت خود را در راه خدا مصرف کند و از این طریق نیاز انسانها را بر طرف سازد.

انفاق کنید از آنچه به شما روزی داده ایم پیش از آنکه مرگ به سراغ شما بیاید و آنگاه بگوئید پروردگار چطور می باشد مرگ مرا کمی تاخیر می انداختی تا صدقه بدهم از صالحان باشم. (منافقون آیه 10)

اگر اسلام پیرامون خود را به دست گیری و خدمتگزاری از بینوایان فرمان داده است هرگز به این معنا نیست در برابر این کار بی تفاوت باشد. آنان نیز باید اقتصاد و میانه روی و به تعبیر احادیث ((قناعت)) را پیشه خود سازند.

(انسان نباید اسراف و تبذیر کند) چرا که تبذیر (و اسراف) کنندگان برادران شیاطین اند و شیطان کفران (نعمتهای) پروردگارش کرد (سوره اسری آیه 27)

حمایت از مستمندان

دستورات اسلام به رحم و یا صدقه و در این باب به حمایت از مستمندان همگی نمایانگر یک واقعیت می باشند و آن اینکه باید از طبقه محروم و مستمند حمایت کرد. و فاصله طبقاتی را کم نمود.

اینک به سفارشهای اسلام در این مورد گوش فرا دهیم.

آنانکه دارای برتری (مالی) و وسعت زندگی هستند نباید سوگند یاد کنند که از انفاق نسبت به نزدیکان و مستمندان و مهاجران در راه خدا دریغ نمایند آنان یاید عفو کنند و صرف نظر نمایند. آیا دوست نمیدارید خداوند شما را ببخشد و خداوند غفور و رحیم است. (سوره انفال آیه 41)

حمایت از سالمندان

پروردگارت فرمان داده جز او را نپرستید و به پدر و مادر نیکی کنید هر گاه یکی از آنان -یا هر دوی آنان- نزد تو -به سن پیری برسند کمترین اهانتی به آنان روا مدار و بر آنان فریاد مزن و گفتار لطیف و سنجیده بزرگوارانه به آنان بگو (سوره اسری آیه 23)

حمایت از خانواده های بی سرپرست

رسول اکرم (ص) فرمودند:

فردی که در تامین احتیاجات زنان بی سرپرست و مستمندان تلاش و کوشش نماید - بمنزله کسی است که در راه خدا جهاد کرده است و یا مانند کسی است که روزها روزه دار و شبها به عبادت مشغول باشد.

بررسی عوامل موثر در فقر و محرومیت

1- عامل طبیعی: عامل محیطی که فاقد هر گونه ثروتی است مثل مناطق کویری = سیستان و

بلوچستان با وقوع بلاهای طبیعی مثل زلزله و سیل

2- عامل فرهنگی: نداشت سطح فرهنگی و سواد کافی که به دنبال آن فقر اقتصادی می آید

3- عامل اجتماعی :

الف فاصله طبقاتی : استثمار یک گروه توسط گروه دیگر که غنی و دیگری فقیر تر می شود.

ب) تبعیض اجتماعی: اختصاص بعضی امکانات و مناسب به گروههای خاص

4 - عامل اقتصادی :

الف) بیکاری

ب) تورم و گرانی

1 - جنگهای داخلی

2- جنگهای خارجی

3- سیاستهای اقتصادی غلط

5 - عامل سیاسی

6 - عامل جمعیتی

در یک بررسی معمولی دیده می شود که داشتن 3 عامل دارایی - قدرت و وجهه مانع از ایجاد

محرومیت می شود. یعنی با استفاده از این ابزارها می توان فاصله بین طبقه محروم و مرفه را کمتر کرد همه اینها در گرو داشتن شغل مناسب و فرهنگ اعتقادی و اجتماعی صحیح کسب می شود. شاید مهمترین نهاد تاثیر گذار در این امر زیر بنایی آموزش و پرورش و آموزش عالی باشد که نسل آینده را تربیت می کند.

طبق نظریه مارکس و بر شاخص های اصلی نا برابری های اجتماعی عبارتند از :

1- **دارایی** : در واقع حقی است که فرد بر اموال منقول و غیر منقول خود دارد

منابع

عضویت در یک خانواده
انجام خدمات (داشتن شغل)
ارث و هدیه

2- **قدرت**: توانایی دنبال کردن هدفی حتی اگر با آن مخالفت شود.

3- **وجهه**: اعتبار و احترام اجتماعی هر فرد

عدم توازن در توزیع امکانات در جوامع شهری و روستایی یکی از عوامل مهم بروز مشکلات در جامعه

است و به دنبال آن مهاجرت به شهر ها و میل به شهر نشینی را ایجاد می کند.

نتیجه این مهاجرت‌ها، حاشیه نشینی و بالا رفتن زمینه های ارتکاب جرم در جامعه بعلت عدم آگاهی این افراد از هنجار یا ناهنجاری های زندگی شهری می باشد و سوء استفاده بعضی افراد سود جو از پایین بودن سطح فرهنگ این قشر و علاقه مندی به طی کردن ره صد ساله در یک شب و درنهایت بالا رفتن آمار جرم و جنایت، پس علاج واقعه قبل از وقوع باید کرد و پیشگیری بهتر از درمان است و این با صرف هزینه بابت از بین بردن فاصله طبقاتی ممکن است.

راهکارهای فقر زدایی و رفع مشکل محرومیت:

1 - **گسترش عدالت اجتماعی:** ایجاد شرایط یکسان برای همه افراد جامعه جهت رشد و شکوفایی در

زندگی

2 - **افزایش تولید:** افزایش تولید در واقع یعنی ایجاد فرصت شغی و ازبین رفتن بیکاری به دنبال آن

کم شدن فقر

3 - **ایجاد فرهنگ کار و تلاش:** ایجاد انگیزه و فرهنگ تلاش در جامعه به دنبال آن تولید بهتر و

درنهایت ایجاد ثروت در جامعه مثل کشورچین و ژاپن

4 - **آموزش مهارتها و دانش ها به نسل نوجوان و جوان:** آموزش دانشهای مختلف سطح آگاهی عمومی

را بالا می برد و سبب کم شدن فقر می شود.

5- ایجاد فرصتهای شغلی : با ایجاد فرصت شغلی

1- افزایش تولید

2- ایجاد در آمد

3- کاهش بیکاری و جرایم

4- کاهش فقر و محرومیت

یکی از راهکارهای کاربردی در زمینه رفع مشکل محرومیت بکارگیری نیروی مددکاری

می باشد بعنوان مثال اولین کشوری که توانست مددکاری در 3 قالب را پیاد کند کشور

انگلستان در قرن 15 میلادی بود.

سه قالب مددکاری:

1- برای حمایت از انسانهای نیازمند احتیاج به کارگزارانی ماهر و تعلیم دیده است.

2- دستگیری از درماندگان در هر زمان تبعیت از اوضاع و شرایط زمانی و مکانی دارد

3- انجام طبقات اجتماعی باید در چهار چوب برنامه، سازمان و تشکیلات محکمی باشد تا

قائم و وابسته به فرد نباشد " مثلاً با تغییر یکی از مسئولین مملکتی سیاستهای کلان دستخوش

تغییر شود.

در مجموع بطور کلی رفع مشکل محرومیت از طریق راهکارهای کاربردی زیر می توان به نتیجه رسید

- 1- بررسی چگونگی حذف عوامل ایجاد کننده محرومیت
- 2- استفاده از الگوهای صحیح و موفق خارج از کشور بعنوان مثال افتتاح یک شبکه حمایت اجتماعی
- 3- تشویق گروه سرمایه دار و ایجاد شرکتهای سرمایه گذاری خاص در مناطق محروم از طریق تخفیف مالیاتی به ازاء ارائه اینگونه خدمات در مناطق محروم و...

یکی از سیاستها و برنامه های مهم برای حمایت از انسانها استفاده از کارگزاران ماهر و تعلیم دیده است

بعنوان مددکار اجتماعی که در کار با جامعه برای اهداف ذیل تلاش می نماید

- 1- کمک در افزایش مشارکتهای مردمی
- 2- سازماندهی جامعه برای انجام خدمات اجتماعی
- 3- تحریک مردم ساکن جامعه برای قبول مسئولیت
- 4- همکاری افراد جامعه جهت کاهش اضطراب های اجتماعی و احساس امنیت

ابزار کار مددکار:

1-تحقیق

2-تبلیغ و برنامه ریزی

3-آگاهی سازی جامعه محدود

4-انتخاب رهبران محلی جهت جلب مشارکتهای مردمی

5-ایجاد انگیزه مشارکتهای مردمی از طریق سخنرانی – تشویق به مطالعه و بازدید عملی و احساس

برای ارائه بهینه خدمات به محرومین ابتدا باید مطالعاتی در زمینه انواع جوامع و شناخت آنها داشته

باشیم .

از نظر جامعه شناسان مانند اگوست کنت ، تونیز – فرید من و ابن خلدون جوامع بشری دو نوع اند :

1- **گیمین شافت (جوامع سنتی)**: بعلت سنتی بودن و روابط نزدیک مردم در این جوامع آسیبهای

اجتماعی (سرقت – قتل – طلاق و ..) کمتر است

2- **گزل شافت (جامع مدرن و صنعتی)**: افرادی جدا از هم دارد و بیشتر در معرض آسیب های اجتماعی

است.

با توجه به تحقیقات علمی در مورد کشورهای توسعه یافته برای توسعه اقتصادی و اجتماعی طی 4 مرحله زیر

ضروری است:

1- تولید برای مصرف

2- ایجاد شرایط لازم برای حرکت یا خیزش (مثل به جای ابزار سنتی از وسایل مدرن و مکانیز در

تولید استفاده می شود)

3- مرحله خیزش – حرکت و جنبش

4- تولید انبوه فقط برای صادرات

در واقع هدف مددکار اجتماعی در جامعه حفظ ارزشها و تضعیف ضد ارزشهاست.

کشور آلمان

شرکت توسعه و ترویج با انتشار مجموعه اطلاعات منطقه ، سنت خود در مورد ارائه عمومی را تداوم

می بخشد.

هدف این مجموع اطاعاتی در وهله اول ساده تر کردن همکاری شرکت های محلی با شرکت های و

شرکای تجاری داخلی و خارجی ، همچنین ارائه کمک به شرکت های محلی جهت ایجاد ارتباط و یافتن

بازارهای جدید فروش و خرید مواد اولیه و غیره می باشد.

منطقه ای برای سرمایه گذاری

مطالب زیر درباره پارک های تجاری واقع در مناطق روستایی است. مکان هایی کاملاً توسعه یافته که

همراه با مشوق هایی مختلف و متنوعی که از سوی ایالات مکلنبرگ – فورپومرن دولت مرکزی آلمان و

اتحادیه اروپا ارائه می گردد و با برخورداری از چارچوب های عالی که سیاست مداران محلی ایجاد نموده

اند، شرایط عالی برای استفاده موفقیت آمیز از این مزایا ، ارائه می نمایند.

صرفنظر از مزیت های مکانی ، فرصت های دیگر به شرح زیر در جهت تاسیس

شرکتی موفق در اینجا وجود دارد: 17

1-ارتباط جاده ای مناسب با آزاد راه در حال ساخت شماره الف 20 ، شبکه راه آهن و فواصل کوتاه تا

بنادر دریای بالتیک ، کشتیرانی منظم و فرودگاه ها .

2-یک شبکه مخابراتی عالی

3-امکانات بالقوه ووجود کارکنان واجد شرایط

4-توسعه پویای خدمات و بازرگانی

5-وجود نهادهای پر شمار علمی در منطقه

6-تامین کنندگان قابل انعطاف در زمینه های مختلف توسعه شرکت ها

7-به دلیل وجود مسکن و شرایط بسیار خوب و همچنین تسهیلات تفریحی خوب، شرایط زندگی با

کیفیت بالا فراهم شده است.

8-مقامات دولتی بسیار با انگیزه از شرکت های جدید حمایت می کنند.

پتانسیل اقتصادی برای توسعه در کنار طبیعت و محیط زیست سالم و دست نخورده بصورتی تقریباً

ایده آل در اینجا مکمل یکدیگر هستند.

وظایف عمده :

- 1- تهیه ارائه برنامه های تشویقی اتحادیه اروپا، دولت فدرال آلمان و ایالت.
- 2- ارائه مشاوره در مورد برنامه های سرمایه گذاری و برنامه باز پرداخت اصل و فرع وام که شامل کلیه وام های ممکنه و سایر انواع حمایت ها نیز می گردد.
- 3- آماده کردن فرم های درخواست کمک مالی و تسلیم آنها به مقامات مربوطه
- 4- برنامه پرداخت یارانه هزینه کارگران جهت ایجاد مشاغل جدید در بازار اولیه کار
- 5- جستجو و یافتن سرمایه گذاران داخلی و خارجی
- 6- بازاریابی ، معرفی و شناساندن منطقه
- 7- ارائه حمایت ها برای تشویق فروش کالاهای ساخت منطقه
- 8- جستجو و یافتن شریک برای همکاری در داخل و خارج.

دامنه های فعالیت های تشویقی

- 1- یارانه های مربوط به سرمایه گذاری برای صنایع تولیدی: حداکثر نرخ یارانه پرداختی 50 درصد
- 2- جایزه برای سرمایه گذاری
- 3- وام های سرمایه گذاری

4- اعطای یارانه برای ساخت صنایع کوچک و متوسط

5- ترویج فناوری و نوآوری

6- ترویج آموزش

شبکه قاره آمریکا برای مقابله با فقر - نابرابری اجتماعی در منطقه:

یکی از مقامات مسئول که در 22 سپتامبر در کنفرانسی در نیویورک که برای افتتاح شبکه حمایت اجتماعی قاره آمریکا صحبت می کرد ، با کمک این شبکه دولت های قادر خواهند بود تا برای مردم امکان سرمایه گذاری برای آینده حتی زمانی را که درآمد آنها چند دلار در روز است ، فراهم کنند. او اضافه کرد، این شبکه، یک خیریه نیست... بلکه سرمایه گذاری در بزرگترین منبع هر کشور، یعنی مردم ماست.

هدف این شبکه تشویق تبادل بهترین رویکردها در حمایت اجتماعی ، نظیر درس های گرفته شده از

حرکت ابتکاری " برنامه تبادل نقدی مشروط "

این مقام مسئول گفت، بر اساس اعلام بانک جهانی ، برنامه تبادل نقدی مشروط میزان فقر داخلی را

تا 8 درصد در اکوادور و مکزیک ، حدود 5 درصد در جامائیکا و 3 درصد در برزیل کاهش داده است.

در کلمبیا، برنامه تبادل نقدی منجر به افزایش وزن نوزادان در هنگام تولد و بهبود تغذیه آنها شده است. برنامه تبادل نقدی وام های مالی را برای افرادی که گام های مثبتی در جهت بهبود وضعیت زندگی خود، نظیر شرکت در معاینه های پزشکی منظم و ادامه تحصیل بر می دارند، ارائه می دهد. این شبکه برای شناسایی و ترویج راههای موثر، و کارآمد برای گسترش دسترسی - به خصوص برای آسیب پذیرترین جوامع این منطقه - به غذا، بهداشت، مسکن، و شغل طراحی شده است.

چارلز شاپیرو، مشار ارشد حرکت های ابتکارهای اقتصادی:

او اضافه کرد، این شبکه، می تواند به درگیر شدن فعالیت های تجاری کوچک، و متوسط در تجارت کمک کند " تا دیگر تنها کارخانه های بزرگ نباشند" که از صادرات محصولات خود به بازارهای خارجی سود کسب می کنند.

هر کشور در این شبکه بایست به تنهایی تصمیم بگیرد که چگونه مشکلات اجتماعی خود را برطرف نماید، اما این طرح می تواند " ایده هایی را ارائه کرده و نشان دهد چه کاری موثر است و چگونه مردم توانسته اند " برای مشکل فقر و نابرابری غلبه کنند.

شاپیرو که در کنفرانس نیویورک شرکت کرد. از موفقیت مدل *oportunidades* مکزیکی، که در

سال 1997 آغاز شد ، و 5 میلیون خانوار مکزیکی در آن حضور دارند تمجید کرد .
opportunities برنامه تبادل نقدی مشروط را در صورتی به فقیرترین خانواده های مکزیکی ارائه
می کند که کودکان آنها در معاینه های منظم حضور یافته ، به مدرسه بروند، و هم چنین اگر مادران در
گفت و گوهای ماهانه در کلینیک های بهداشتی با موضوعاتی نظیر پرورش کودکان حضور یابند. به
گفته شاپیرو ، مدل مکزیکی ها به کاهش میزان ترک تحصیل در این کشور کمک کرده و کودکان
سلامت تری را به بار آورده است.

مایکل بلومبرگ شهردار نیویورک در کنفرانس 22 سپتامبر گفت که دانشجویان در شهر او با دریافت
جوایز نقدی برای شرکت در برنامه opportunities NYC حضور در کلاس های درس خود را
بهبود بخشیده و امتحانات بیشتری را با موفقیت گذرانده اند.

طی بررسی بعمل آمده ، دفتر مناطق محروم در نهاد ریاست جمهوری در سال 1368 تاسیس شده و با مطالعه و برنامه ریزی شاخصهای متعددی تعریف شده .

در سالهای اولیه فقط در بخش عمرانی اقداماتی صورت پذیرفته بعدها شاخصهای اصلی به 4 قسمت تقییر کرد.

1- راه 2- آب 3- تحصیل 4- برق

دفتر مناطق محروم یا دفتر توسعه روستایی در سال 1368 به هدف گذاری امورذیل پرداخته و برنامه های تعیین شده محسوب می گردد.

1- مخابرات 2- فضای آموزشی 3- خانه بهداشت 4- برق

5- خدمات فنی و حرفه ای

مراحل انجام کار جهت رفع محرومیت:

- 1- گرد آوری شاخص ها
- 2- بازبینی و ارزیابی شاخص ها
- 3- جمع آوری آمار و اطلاعات و رتبه بندی مناطق
- 4- هماهنگی علمی و فنی
- 5- هماهنگی تجربی و حسی

شاخصهای در نظر گرفته شده

- 1- نرخ بیکاری
- 2- نرخ بیسوادی
- 3- تراکم خانوار در واحد مسکونی
- 4- نرخ بیکاری با تحصیلات عالی
- 5- نرخ مهاجرت
- 6- بار تکفل شغلی

-
- 7- نسبت مراکز بهداشتی و درمانی به تعداد نقاط جمعیتی
 - 8- نسبت پزشکان بهداشتی و درمانی به تعداد نقاط جمعیتی
 - 9- نسبت آموزشگاه راهنمایی تحصیلی به تعداد نقاط جمعیتی
 - 10- نسبت آموزشگاه متوسطه تحصیلی به تعداد نقاط جمعیتی
 - 11- نسبت کتابخانه عمومی با کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان به تعداد نقاط جمعیتی
 - 12- نسبت تاسیسات ورزشی به تعداد نقاط جمعیتی
 - 13- نسبت روستاهای برخوردار از گاز
 - 14- نسبت روستاهای بهرمند از دفاترپستی به تعداد در روستاها
 - 15- نسبت شرکت تعاونی روستایی به تعداد روستاها
 - 16- نسبت شعب بانک به تعداد نقاط جمعیتی
 - 17- نسبت روستاهای دارای آب آشامیدنی سالم به کل روستاها
 - 18- نسبت جمعیت تحت پوشش کمیته امداد و بهزیستی به کل جمعیت
 - 19- تعداد شبکه های قابل دریافت سیما

20- چگالی جمعیت

21- نسبت شهرنشینی

22- فاصله مرکز شهرستان از مرکز استان

23- فاصله مرکز شهرستان از نزدیکترین فرودگاه

24- فاصله مرکز شهرستان از ایستگاه راه آهن

25- سرانه در آمد شهرداری ها

26- سرانه مالیات در یافتی

27- سرانه تولید ناخالص سرانه غیر نفتی استان

نقاط قوت :

ارتباط با نهاد ریاست جمهوری و توجه این دو نهاد به این امر مهم تشکیل کار گروه هایی اجرایی -

رایزنی باخبریه ها و موسسات عامل المنفعه

نقاط ضعف :

1- نداشتن یک آیین نامه اجرایی متناسب با شرایط فعلی کشور

2- عدم هماهنگی سازمانهای خدمت رسانی که در موازات یکدیگر کار یکسان انجام می دهند

بعنوان مثال کمیته امداد- بهزیستی - هلال احمر- بنیاد شهید- بنیاد مستضعفان - بنیاد جانبازان و ...

همه به قشر آسیب پذیر در موازات هم خدمت می کنند که اگر کار در این گروهها تقسیم بندی و

تخصصی انجام شود و هر کدام به رسیدگی به یک بخش بپردازد حتماً نتیجه بهتری خواهد داشت.

رئوس برنامه ها و فعالیتهائی که در خصوص مناطق محروم اقدام شده است.

1- نظربه اینکه تاکنون تشکیلات و بهبود روشها برنامه های مناطق محروم و هدف سیاستهای کلی این اداره را تعیین ننموده است و ازطرفی هیچگونه ابلاغی مبنی بر چگونگی خدمت در یک روستای محروم معین نیست که آیا جامعه هدف مددجویان تحت حمایت می باشند و با کلیه افراد ساکن در یک روستای محروم یک منطقه مد نظر می باشد لذا تکلیف قطعی گروه مناطق محروم نامشخص می باشد و اجرای برنامه های انجام شده طی نظرخواهی از استانها و جمع آوری اطلاعات کشوری چهار چوب اهداف مناطق محروم تعیین گردد.

2- کلیه اموراتیکه تاکنون صورت گرفته با هماهنگی و با تبادل نظرمسئولین وقت حوزه معاونت محترم حمایت خانواده انجام شده است که مراتب آن بشرح زیر می باشد:

الف- برنامه و ارسال نامه کتبی به استانها در زمینه تقسیم بندی کار گروه استانی در زمینه جمع آوری

اطلاعات مناطق محروم بطوریکه مناطق کشور به 7 منطقه با تعیین سرگروه یک استان

ب- تشکیل جلسه با نهاد ریاست جمهوری در زمینه همکاری متقابل و تبادل نظر و ارائه راهکارهای

عملیاتی و اخذ شاخصهای تعیین در استانهای مختلف کشور

ج- اخذ مصوبات هیئت دولت در مناطق محروم در هر استان کشور

د- جمع آوری پیش نویسی طرح مناطق محروم و ارسال به استانهای دیگر جهت بهر برداری از

اطلاعات مربوطه در جلسه کار گروه

ه- تشکیل جلسه در دفتر مرکزی با روسای کارگروههای 7 منطقه و توجیع اهداف - سیاستها -

جامعه هدف - راهکار اجرائی

و- رایزنی با موسسات خیریه ها و عام المنفعه های کشور بخصوص استان تهران مبنی بر ارسال

امکانات مردمی برای مناطق محروم

ز- همکاری متقابل با ستاد توانمندسازی در زمینه خدمات رسانی به مناطق محروم

ح- تهیه آیین نامه مناطق محروم در زمینه اجرائی استان - شاخه بر اساس نامه شماره 5190/51669

مورخه 88/5/31

ط- شرکت در جلسات کار گروههای مناطق هفت گانه

ل- تعیین شاخصهای و موضوعات مناطق محروم به عنوان سر فصل کاری استانها در کمیسیون

کشوری در سال 88

م- اجرای عملیات خدمت رسانی در مناطق محروم در چند استان کشور به عنوان پایلوت در طرح

آزمایشی مناطق محروم

1- خراسان جنوبي

2- كهگيلويه و بوير احمد

3- كردستان

4- ايلام

5- كرمان

تقسیم امداد استانهای کشور به هفت منطقه بشرح ذیل:

منطقه 1: استانهای خراسان رضوی ، خراسان شمالی ، خراسان جنوبی ، گلستان . با مرکزیت خراسان

رضوی

منطقه 2: استانهای کرمانشاه - کردستان، ایلام ، لرستان ، همدان با مرکزیت همدان

منطقه 3: استانهای تهران و غرب تهران ، سمنان ، قزوین ، گیلان ، مازنداران . با مرکزیت مازنداران

منطقه 4: استانهای فارس، کهگیلویه و بویر احمد، خوزستان، بوشهر . با مرکزیت فارس

منطقه 5: استانهای آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی ، زنجان، اردبیل . با مرکزیت آذربایجان شرقی

منطقه 6: استانهای کرمان ، سیستان و بلوچستان ، هرمزگان و بشاگرد ، یزد با مرکزیت کرمان

منطقه 7: استانهای اصفهان ، چهار محال و بختیاری ، مرکزی ، قم . با مرکزیت اصفهان

پیشنهادات اجرایی:

1- تشویق گروه سرمایه گذار از طریق ارائه وام های با سود کم جهت تاسیس کارخانه- شرکت و... در مناطق محروم و تولید کار در این مناطق

2- ایجاد کلاس های آموزشی توسط اساتید جامعه شناس و روانشناس جهت بالا بردن سطح آگاهی خانواده ها برای رهایی از فقر به نوعی آموزش مدیریت اصول اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی خانواده

3- ارائه وام های قرض الحسنه به خانواده های نیازمند و با باز پرداخت تقریباً 3 سال بعد از دریافت وام جهت اشتغال

4- تاسیس شرکتهای سهامی در مناطق محروم جهت سرمایه گذاری در این مناطق از طریق جلب مشارکت مردمی و مدیریت مردمی

5- بازاریابی و معرفی و شناساندن منطقه

6- ارائه حمایت ها برای تشویق فروش محصولات و کالای منطقه

7- ترویج فناوری و نوآوری

کارشناس هماهنگی و نظارت: علیرضا برنگی

8- ترویج آموزش

منابع

آسیب شناسی اجتماعی هدایت اله ستوده

مبانی جامعه شناسی منصور وثوقی - علی اکبر نیک خلق

تأمین اجتماعی در اسلام مالک محمودی - ابراهیم بهادری

اینترنت

با تشکر از راهنمایی جناب استاد تهرانی